

Wiktorja Drzygaluk

e-mail: wiktoria.drzygaluk@ue.wroc.pl

ORCID: 0009-0004-0998-1738

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Analiza spełnienia założeń przymusowej restrukturyzacji przeprowadzanej na polskich bankach

DOI: 10.15611/2023.25.3.04

JEL Classification: G21

© 2023 Wiktorja Drzygaluk

Praca opublikowana na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe (CC BY-SA 4.0). Skrócona treść licencji na <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.pl>

Cytuj jako: Drzygaluk, W. (2023). Analiza spełnienia założeń przymusowej restrukturyzacji przeprowadzanej na polskich bankach. W: M. Swacha-Lech, I. Dittmann (red.), *Finanse* (s. 51-62). Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu.

Streszczenie: Przedmiotem badania zaprezentowanego w artykule był proces przymusowej restrukturyzacji, który odgrywa istotną rolę ze względu na ogromny udział banków w polskim systemie finansowym. Analizie zostały poddane cztery banki: Getin Noble Bank SA, BS w Sanoku, BS w Przemkowie oraz Idea Bank SA. Badano lata 2020-2022, a więc okres, gdy powyższe banki zostały poddane przymusowej restrukturyzacji (*resolution*). Do przeprowadzenia badania posłużono się analizą danych oraz literatury, a także oparto się na analizie przypadków danych banków. Wyniki badań wskazują, że przymusowa restrukturyzacja spełnia wszystkie założenia: 1. Dzięki szybkiej i sprawnej interwencji nie została zachwiana stabilność finansowa. 2. Ograniczono do minimum zaangażowanie funduszy publicznych, ponieważ koszty związane z upadłością banku obciążały w pierwszej kolejności właścicieli. 3. Zapewniona została kontynuacja realizowanych przez podmiot funkcji krytycznych, deponenci wciąż mogli swobodnie korzystać ze wszystkich usług. 4. Środki zdeponowane na rachunkach bankowych w wysokości do równowartości 100 tys. euro podlegały BFG.

Słowa kluczowe: przymusowa restrukturyzacja, *resolution*, Bankowy Fundusz Gwarancyjny

1. Wstęp

W obecnych czasach niemalże każdy korzysta z usług oferowanych przez instytucje finansowe. Ze względu na to, iż większość ludzi lokuje swoje oszczędności w banku, bardzo istotny jest dla nich takiego dobór, który będzie odpowiadał ich potrzebom. Głównym wymogiem jest pewność, że ich środki są bezpieczne, a dostęp do nich nie będzie ograniczony. Niestety ze względu na bardzo dynamicznie zmieniające się realia oraz złe decyzje zarządzających bankiem wiele z nich jest zagrożonych upadłością spowodowaną utratą wypłacalności, co zagraziłoby stabilności finansowej sek-

tora oraz nadszarpnęłyby zaufanie deponentów do instytucji finansowych. Aby temu zapobiec, możliwe jest wszczęcie procesu przymusowej restrukturyzacji, która odgrywa niebagatelną rolę w ochronie deponentów oraz zapewnieniu stabilności finansowej. Jednak czy proces resolution w polskich realiach spełnia swoje założenia? Celem niniejszego artykułu jest znalezienie odpowiedzi na to pytanie. Aby go osiągnąć, oparto się na analizie literatury, danych oraz przypadków poszczególnych banków.

2. Istota przymusowej restrukturyzacji banku

Przymusowa restrukturyzacja ma na celu zrestrukturyzowanie banku bądź też jego likwidację, przy jednoczesnym zachowaniu jego funkcji krytycznych i ochronie ubezpieczonych w nim depozytów (Iwańczuk-Kaliska, 2016). Zgodnie z art. 66 Ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji do jej celów należą (Ustawa z Dnia 10 Czerwca 2016r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym (BFG), Systemie Gwarantowania Depozytów Oraz Przymusowej Restrukturyzacji, 2016):

- 1) utrzymanie stabilności finansowej, w szczególności przez ochronę zaufania do sektora finansowego i zapewnienie dyscypliny rynkowej;
- 2) ograniczenie zaangażowania funduszy publicznych lub prawdopodobieństwa ich zaangażowania wobec sektora finansowego lub jego poszczególnych podmiotów dla realizacji celów, o których mowa w pkt 1 oraz 3-5;
- 3) zapewnienie kontynuacji realizowanych przez podmiot funkcji krytycznych;
- 4) ochrona deponentów i inwestorów objętych systemem rekompensat;
- 5) ochrona środków powierzonych podmiotowi przez jego klientów.

Cały proces jest nadzorowany przez Bankowy Fundusz Gwarancyjny, który odpowiada za przygotowanie odpowiedniej metody postępowania w danej sytuacji. *Resolution* jest zjawiskiem stosunkowo nowym w Europie, ponieważ pomysł na jego zastosowanie zrodził się po ostatnim kryzysie finansowym w latach 2007-2009. W tamtym momencie okazało się, że przejmowanie banku zagrożonego upadłością przez inny zdrowy podmiot niestety nie zawsze jest dobrym rozwiązaniem. Postanowiono więc wdrożyć nieznane dotąd możliwości, które były już stosowane na innych kontynentach. Na arenie międzynarodowej rozpoczęto rozmowy na temat obligatoryjnego wprowadzenia procedury restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków, co poskutkowało wprowadzeniem w Unii Europejskiej dokumentu, jakim jest dyrektywa BRR (Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/59/UE...). Państwa członkowskie UE zobowiązały się ją wprowadzić do prawa krajowego przed końcem 2014 roku (Szczepańska i in., 2015).

Należy podkreślić, iż przymusowa restrukturyzacja jest procesem bardzo rozbudowanym i w zależności od sytuacji danego banku zastosowane mogą być inne jej narzędzia. Zgodnie z art. 110 ust. 1 Ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej

restrukturyzacji można zastosować następujące narzędzia przymusowej restrukturyzacji:

- 1) przejęcie przedsiębiorstwa;
- 2) stworzenie instytucji pomostowej;
- 3) umorzenie lub konwersja zobowiązań;
- 4) wydzielenie praw majątkowych.

Pierwsza z metod, a więc przejęcie przedsiębiorstwa, polega na sprzedaży całej instytucji lub części aktywów i zobowiązań banku restrukturyzowanego nabywcy z sektora prywatnego. Do jej przeprowadzenia nie jest konieczna zgoda akcjonariuszy banku, ponieważ jak już się przekonano wcześniej, respektowanie praw akcjonariuszy znacznie spowalnia przebieg restrukturyzacji. Wymogiem jest natomiast, aby cały proces był wykonywany w sposób przejrzysty, a sprzedaż banku odbywała się na zasadach rynkowych, gdzie wszyscy potencjalni zainteresowani będą mieli taki sam dostęp do informacji na temat banku restrukturyzowanego.

Drugim narzędziem jest utworzenie instytucji pomostowej przez władze publiczne, które jest stosowane, gdy znalezienie nabywcy lub uzyskanie akceptowalnych warunków cenowych jest niemożliwe. Działanie banku pomostowego opiera się na transferze aktywów oraz zobowiązań banku restrukturyzowanego, dzięki czemu zostaje zachowana ciągłość działania, która jest istotna dla deponentów. Jest to rozwiązanie tymczasowe, ponieważ zakłada się, że bank pomostowy funkcjonuje zwykle 2 lata, jednak okres ten może zostać wydłużony w szczególnych okolicznościach. Ponadto stworzona instytucja nie jest nastawiona na rozwój działalności, a jedynie na podtrzymanie obecnych procesów.

Kolejną uwagę zostanie skupiona na wydzieleniu aktywów, które nie jest narzędziem samodzielnym. Wydzielenie aktywów co do zasady jest stosowane z innym narzędziem *resolution*. Polega na transferze określonych (złych) aktywów banku do odrębnej spółki zarządzającej aktywami, która jest własnością władz publicznych. Ma to na celu wydobycie z tych aktywów jak najwięcej „dobrego”, a jednocześnie powinno to wpłynąć na poprawę sytuacji banku restrukturyzowanego. Tak jak w przypadku poprzednich narzędzi i tutaj zgoda akcjonariuszy nie jest wymagana, a ponadto nie mają oni praw względem spółki zarządzającej aktywami. Przeniesienie aktywów może pomóc w oczyszczeniu bilansu banku poddanego *resolution*, a to może przyczynić się do zwiększenia skuteczności zastosowania innych narzędzi przymusowej restrukturyzacji.

Ostatnim narzędziem będzie umorzenie lub konwersja długu (*bail-in*). Wedle koncepcji tego instrumentu w pierwszej kolejności to akcjonariusze i nieubezpieczeni powinni pokryć straty poniesione przez bank. Uważa się, że w ten sposób można wyeliminować albo też zminimalizować korzystanie ze środków podatników. Narzędzie może być zastosowane zarówno w bankach wciąż działających, jak i tych, których działalność zostaje zakończona. W zależności od tego, z jakim przypadkiem BFG ma do czynienia, takie też podejmuje działania. W pierwszej sytuacji należy przywrócić zaufanie do instytucji, natomiast w drugiej w sposób uporządkowany bank

zostaje wycofany z rynku. Zastosowanie narzędzia odbywa się dwuetapowo – w pierwszej fazie następuje całkowite umorzenie instrumentów kapitałowych (kolejno kapitał akcyjny, inne instrumenty kapitałowe), następnie dochodzi do konwersji zobowiązań banku na kapitał. Należy pamiętać, że spod konwersji wyłączone są depozyty, które podlegają gwarancjom (do równowartości 100 tys. euro). Dodatkowo umorzenie lub konwersja długu powinny być wykorzystywane tylko wtedy, gdy istnieje realna szansa na przywrócenie długoterminowej stabilności finansowej podmiotu w restrukturyzacji (Szczepańska i in., 2015).

3. Analiza procesu *resolution* w polskich realiach

Aby lepiej zrozumieć istotę przymusowej restrukturyzacji, warto jest powołać się na przykłady banków, które zostały jej poddane w ostatnich latach. W poniższej analizie przedstawiono przypadki czterech banków:

- Getin Noble Bank SA,
- Idea Bank SA,
- Bank Spółdzielczy w Przemkowie,
- Bank Spółdzielczy w Sanoku.

Warto jest na wstępie dodać, że każdy z tych banków w odrobinę odmienny sposób przechodził *resolution*, co dodatkowo urozmaica pogląd na całościowość.

Pierwszym z banków jest Getin Noble Bank SA, w którym 30 września 2022 r. Bankowy Fundusz Gwarancyjny rozpoczął przymusową restrukturyzację. Działalność tego banku została przeniesiona do wspólnego banku BFG oraz Systemu Ochrony Banków Komercyjnych, który został utworzony przez osiem największych banków komercyjnych w Polsce. Zastosowanie procedury *resolution* nie wpłynęło na klientów banku, ponieważ wciąż mogą tak jak dotychczas korzystać ze środków zgromadzonych na koncie bankowym, bezproblemowo używać kart płatniczych, również logowanie do kont bankowych pozostało bez zmian. Co ważne, kredyty zaciągnięte w tym banku mają być spłacane na dotychczasowych warunkach. Oznacza to, że tak naprawdę klienci nie odczują w szczególnym stopniu zmian, które wiążą się z całym procesem. Doszło jednak do umorzenia akcji i obligacji wyemitowanych przez bank, tak więc posiadacze muszą się liczyć z tym, że ponieśli stratę. Do instytucji pomostowej przeniesiono wszystkie rachunki klientów oraz kredyty w złotych polskich (kredyty hipoteczne denominowane i indeksowane w obcych walutach oraz zobowiązania związane ze spółkami GetBack i Open Finance pozostały w Getin Noble Bank). Procedura *resolution* została tutaj zastosowana z kilku powodów, jednak najważniejszym było zagrożenie upadłości banku, co wiązało się z tym, że posiadane przez niego aktywa nie były w stanie pokryć zobowiązań, a upadek tak dużego banku wiązałby się z zachwianiem stabilności finansowej. Zastosowano ją również z tego względu, że w banku były bardzo wysokie wartości depozytów, które nie byłyby wypłacone w całości z Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, jeśli doszłoby do

Tabela 1. Informacje na temat przymusowej restrukturyzacji w Getin Noble Bank SA

Getin Noble Bank SA	
Rodzaj zastosowanego instrumentu	Utworzenie instytucji pomostowej
Powód wszczęcia procedury <i>resolution</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Getin Bank był zagrożony upadłością. 2. Nie było przesłanek, że działania nadzorcze (w tym środki wczesnej interwencji), działania Getin Noble lub systemu ochrony instytucjonalnej pozwolą we właściwym czasie usunąć zagrożenie związane z upadłością. 3. Jeśli nie zostałyby wszczęta przymusowa restrukturyzacja, to doszłoby do zaburzenia stabilności sektora finansowego i nie byłaby kontynuowana funkcja krytyczna (obsługa przyjmowanych depozytów JST). Dzięki rozpoczęciu tego procesu możliwe było również ograniczenie zaangażowania funduszy publicznych, co jest bardzo istotne.
Skutki Decyzji BFG dla klientów Getin Noble	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przedsiębiorstwo oraz zobowiązania (z wyłączeniami określonymi w decyzji BFG) zostały przeniesione do Banku Pomostowego. 2. Wszystkie depozyty w całości przeniesiono do banku pomostowego, a korzystanie z kont bankowych, bankomatów czy wykonywanie transakcji pozostało na dotychczasowych zasadach. 3. Do instytucji pomostowej zostały przeniesione kredyty w złotówkach, a więc należy spłacać je na takich samych zasadach jak dotychczas. 4. Kredyty hipoteczne denominowane w walucie obcej lub indeksowane kursem waluty obcej pozostają w Getin Noble. Sytuacja tych klientów również nie ulega zmianie, kredyty należy spłacać na dotychczasowych zasadach i na te same numery rachunków. Klienci mający kredyt w walucie obcej będą obsługiwani przez bank pomostowy.
Skutki decyzji dla akcjonariuszy Getin Noble i wierzycieli z tytułu obligacji	Obligacje oraz akcje zostały umorzone, co wiąże się ze stratą dla akcjonariuszy i wierzycieli.
Skutki decyzji dla Getin Noble SA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rada nadzorcza została zawieszona, zarząd Getin Noble uległ rozwiązaniu, a mandaty członków wygasły. 2. Administratorem został ustanowiony Paweł Małolepszy i to on podejmuje czynności, o których mowa w art. 154 ustawy o BFG. 3. Przedsiębiorstwo oraz jego zobowiązania (z wyłączeniami wskazanymi w decyzji) przeniesione zostają do banku pomostowego. 4. Getin Noble zachowuje osobowość prawną i jest uczestnikiem obrotu z uwzględnieniem regulacji ustawowych dotyczących skutków wszczęcia przymusowej restrukturyzacji.
Wysokość ujemnych kapitałów własnych	-3 600 000 000 zł
Kwestia spełnienia założeń przymusowej restrukturyzacji	<p>Dzięki zastosowaniu przymusowej restrukturyzacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zachowano stabilność finansową, • wszystkie depozyty do równowartości 100 tys. euro były gwarantowane przez BFG, • koszty związane z upadłością banku w pierwszej kolejności obciążały właścicieli, a więc ograniczono do minimum zaangażowanie funduszy publicznych, • skutki wszczęcia przymusowej restrukturyzacji były niemalże nieodczuwalne dla klientów banku, ponieważ wszelkie funkcje krytyczne były wciąż pełnione.

Źródło: opracowanie własne na podstawie (*Informacja o przyczynach i skutkach przymusowej restrukturyzacji wobec Getin Noble Bank S.A.*, 2022).

ogłoszenia przez Getin Noble Bank SA upadłości. Zmianie uległo logo banku, ponieważ Getin Bank przekształcił się w VeloBank. Na przeprowadzenie restrukturyzacji przeznaczono kwotę 10,34 mld zł bezzwrotnego wsparcia, a wszystkie działania podjęte przez BFG prowadzono w porozumieniu z Komisją Nadzoru Finansowego (KNF), Ministerstwem Finansów oraz Narodowym Bankiem Polskim (NBP). Dodatkowo przed wszczęciem przymusowej restrukturyzacji BFG prowadził konsultacje z Komisją Europejską. Skondensowane informacje na ten temat, w bardziej przejrzystej formie, przedstawia tab. 1 (*Informacja o przyczynach i skutkach przymusowej restrukturyzacji wobec Getin Noble Bank S.A.*, 2022).

Kolejnym bankiem, który zostanie poddany analizie, jest Idea Bank SA. 30 grudnia 2020 r. BFG wydał decyzję, że należy podjąć działania w kwestii przymusowej restrukturyzacji. Zarządzenie zostało podjęte ze względu na to, że bank był zagrożony upadłością, a działania nadzorcze i działania banku nie dawały przesłanek do poprawy sytuacji w krótkim czasie, a na dodatek musiano zapewnić stabilność sektora finansowego i ograniczyć zaangażowanie funduszy publicznych. Idea Bank został przejęty 3 stycznia 2021 r. przez Bank Pekao SA. Jeszcze tego samego dnia przeniesiono do Pekao wszystkie depozyty i kredyty klientów, a od dnia następnego rozpoczęto obsługę klientów w dawnych oddziałach Idea Banku. Należy podkreślić, że zarówno jak w przypadku Getin Noble, tak i tutaj akcje i obligacje banku zostały umorzone, zarząd banku uległ rozwiązaniu, a kompetencje rady nadzorczej zawieszono. 26 lipca 2022 roku sąd ostatecznie ogłosił upadłość banku (*Przymusowa restrukturyzacja banku przez BFG (Resolution)*, 2022). Najważniejsze dane do analizy zebrane zostały w poniższej tabeli (*Informacja o przyczynach i skutkach wszczęcia przymusowej restrukturyzacji Idea Bank S.A.*, 2020).

Przymusowa restrukturyzacja nie ominęła również banków spółdzielczych, ponieważ w Polsce *resolution* zostało wykorzystane w Banku Spółdzielczym w Przemkowie oraz w Sanoku. Bank Spółdzielczy w Przemkowie został poddany *resolution* 30 kwietnia 2020 roku. Powodów, przez które postanowiono podjąć się przymusowej restrukturyzacji, było kilka: wykryto zagrożenie upadłością, a ponadto bank nie miał szans na samodzielną sanację, występował brak przesłanek wskazujących, że możliwe działania nadzorcze lub działania BS w Przemkowie pozwolą we właściwym czasie usunąć zagrożenia związane z upadłością. Zgodnie z opinią KNF podano również do wiadomości, że przejęcie Banku Spółdzielczego w Przemkowie przez SGB-Bank SA nie wpłynie na stabilność jego działalności i bezpieczeństwo depozytów ulokowanych w Banku. Do SGB-Bank SA przeniesiono przedsiębiorstwo banku, jego zobowiązania (z wyłączeniami wskazanymi w decyzji Funduszu) oraz środki klientów. Tak jak w przypadku poprzednich banków sytuacja dla klientów nie uległa zmianie – dane do logowania są takie same, mogą oni korzystać z bankomatów, kart, dokonywać transakcji i korzystać ze wszystkiego na dotychczasowych zasadach. Zestawienie najistotniejszych informacji znajduje się w tab. 3 (*Przymusowa restrukturyzacja Banku Spółdzielczego w Przemkowie – Informacja o przyczynach i skutkach*, 2020).

Tabela 2. Informacje na temat przymusowej restrukturyzacji w Idea Bank SA

Idea Bank SA	
Rodzaj zastosowanego instrumentu	Przejęcie przedsiębiorstwa
Powód wszczęcia procedury <i>resolution</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Idea Bank SA był zagrożony upadłością. 2. Nie było przesłanek, że możliwe działania nadzorcze lub działania Idea Banku pozwolą we właściwym czasie usunąć zagrożenie związane z upadłością. 3. Jeśli nie zostałyby wszczęta przymusowa restrukturyzacja, to doszłoby do zaburzenia stabilności sektora finansowego. Ponadto wszczęcie przymusowej restrukturyzacji pomogło ograniczyć zaangażowanie funduszy publicznych.
Skutki decyzji BFG dla klientów banku	<ol style="list-style-type: none"> 1. W procesie <i>resolution</i> bank został przejęty przez jeden z największych banków w Polsce – Pekao SA. 2. Wszystkie depozyty są w całości przeniesione do banku przejmującego, a korzystanie z kont bankowych, bankomatów czy wykonywanie transakcji pozostaje na dotychczasowych zasadach. 3. Oddziały banku będą dostępne dla klientów pod szyldem Banku Pekao SA. 4. Transakcje i operacje realizowane są na bieżąco.
Skutki decyzji dla akcjonariuszy Idea Bank SA i wierzycieli z tytułu obligacji podporządkowanych	Obligacje oraz akcje zostały umorzone, co wiąże się ze stratą dla akcjonariuszy i wierzycieli.
Skutki decyzji dla Idea Bank SA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rada nadzorcza została zawieszona, zarząd Idea Banku uległ rozwiązaniu, a mandaty członków wygasły. 2. Administratorem został ustanowiony Paweł Małolepszy i to on podejmuje czynności, o których mowa w art. 154 ustawy o BFG. 3. Przedsiębiorstwo oraz jego zobowiązania (z wyłączeniami wskazanymi w decyzji funduszu) przeniesiono do Banku Pekao SA. 4. Idea Bank nie będzie prowadził działalności bankowej. Pozostanie natomiast podmiotem prawa i uczestnikiem obrotu prawnego.
Wysokość ujemnych kapitałów własnych	–482 800 000 zł
Kwestia spełnienia założeń przymusowej restrukturyzacji	<p>Dzięki zastosowaniu przymusowej restrukturyzacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zachowano stabilność finansową, • ograniczono wykorzystanie funduszy publicznych, ponieważ koszty związane z upadłością banku ponosili w pierwszej kolejności właściciele, • zminimalizowano odczuwanie zmian przez klientów banku, ponieważ tak jak dotychczas mogli korzystać z usług bankowych, jednak pod zmienionym szyldem, • środki do równowartości 100 tys. euro były gwarantowane przez BFG.

Źródło: opracowanie własne na podstawie (*Informacja o przyczynach i skutkach wszczęcia przymusowej restrukturyzacji Idea Bank S.A.*, 2020).

Tabela 3. Informacje na temat przymusowej restrukturyzacji w Banku Spółdzielczym w Przemkowie

Bank Spółdzielczy w Przemkowie	
Rodzaj zastosowanego instrumentu	Przejęcie przedsiębiorstwa
Powód wszczęcia procedury <i>resolution</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. BS w Przemkowie był zagrożony upadłością. 2. Bank nie miał również szans na samodzielną sanację. 3. Możliwe działania nadzorcze lub działania Banku Spółdzielczego w Przemkowie nie pozwolą we właściwym czasie usunąć zagrożenia upadłością.
Skutki Decyzji BFG dla klientów banku	<ol style="list-style-type: none"> 1. W procesie <i>resolution</i> bank został przejęty przez SGB-Bank SA. 2. Wszystkie depozyty są w całości przeniesione do banku przejmującego, a korzystanie z kont bankowych, bankomatów czy wykonywanie transakcji pozostaje na dotychczasowych zasadach. 3. Dla klientów Dostępne są oddziały BS w Przemkowie, jednak pod szyldem SGB-Bank SA.
Skutki decyzji dla akcjonariuszy i wierzycieli z tytułu obligacji	Poniesli oni stratę w wysokości 38 134 000 zł (informacja z raportu 3).
Skutki decyzji dla Banku Spółdzielczego w Przemkowie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przedsiębiorstwo oraz jego zobowiązania (z wyłączeniami wskazanymi w decyzji funduszu oraz z wyłączeniem zobowiązań podporządkowanych, a także udziałów, które są umorzone) przeniesione zostają do SGB-Banku SA. 2. Transakcję wspierają finansowo Spółdzielczy System Ochrony SGB oraz Bankowy Fundusz Gwarancyjny. 3. Kompetencje rady nadzorczej zostają zawieszane, z zastrzeżeniem art. 103 ust. 5 i art. 216 ust. 7 ustawy o BFG. 4. Zarząd podmiotu w restrukturyzacji ulega rozwiązaniu, mandaty jego członków wygasają. 5. Udzielone wcześniej prokury i pełnomocnictwa wygasają, z wyjątkiem pełnomocnictwa udzielonego przez podmiot w restrukturyzacji w związku z jego uczestnictwem w systemie płatności lub systemie rozrachunku. 6. Administratorem został ustanowiony Michał Wojny.
Wysokość ujemnych kapitałów własnych	-111 725 384 zł (dane z raportu z oszacowania 2)
Kwestia spełnienia założeń przymusowej restrukturyzacji	<p>Dzięki zastosowaniu przymusowej restrukturyzacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zniwelowano ryzyko zachwiania stabilności finansowej, • gwarantowano depozyty do równowartości 100 tys. euro przez BFG, • zminimalizowano możliwość skorzystania z funduszy publicznych, gdyż wszystkie koszty w pierwszej kolejności ponosili właściciele, • zapewniono ciągłość funkcji krytycznych, dzięki czemu klienci BS w Przemkowie wciąż mogli swobodnie korzystać ze wszystkich usług.

Źródło: opracowanie własne na podstawie (*Przymusowa restrukturyzacja Banku Spółdzielczego w Przemkowie – informacja o przyczynach i skutkach*, 2020).

Tabela 4. Informacje na temat przymusowej restrukturyzacji w Podkarpackim Banku Spółdzielczym w Sanoku

Podkarpacki Bank Spółdzielczy w Sanoku	
Rodzaj zastosowanego instrumentu	Utworzenie instytucji pomostowej
Powód wszczęcia procedury <i>resolution</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. PBS w Sanoku był zagrożony upadłością. 2. Nie było przesłanek, że możliwe działania nadzorcze lub działania banku pozwolą we właściwym czasie usunąć zagrożenie związane z upadłością. 3. Jeśli nie zostałyby wszczęta przymusowa restrukturyzacja, to doszłoby do zaburzenia stabilności sektora finansowego oraz funkcji krytycznej. 4. Wszczęcie procedury pozwoliło ograniczyć zaangażowanie funduszy publicznych.
Skutki decyzji BFG dla klientów banku	<ol style="list-style-type: none"> 1. Działalność PBS zostanie zawieszona i przeniesiona do instytucji pomostowej i będzie w 100% jej własnością. 2. Do PBS przeniesione zostaje: przedsiębiorstwo PBS (ogół aktywów z wyłączeniem posiadanych przez bank restrukturyzowany akcji i udziałów w spółkach prawa handlowego oraz środków pieniężnych w wysokości niezbędnej do pokrycia kosztów działania podmiotu w restrukturyzacji oraz zobowiązań PBS wobec organów podatkowych i zobowiązań z tytułu ubezpieczeń społecznych), jego zobowiązania (związane z prowadzoną działalnością, zobowiązania z tyt. dostaw i usług, świadczenia usług istotnych dla prowadzenia działalności banku). 3. Depozyty oraz środki zarówno klientów indywidualnych, firm, jak i JST (środki JST oraz dużych firm zostały przeniesione w części) zostają przeniesione do Banku Nowego SA. 4. Klienci wciąż będą obsługiwani jak dotychczas i mogą korzystać z bankowości internetowej, płatności kartą, bankomatów czy też aplikacji mobilnej.
Skutki decyzji dla wierzycieli PBS w Sanoku Idea Banku SA z tytułu obligacji podporządkowanych	Obligacje zostały umorzone.
Skutki decyzji dla PBS	<ol style="list-style-type: none"> 1. Działalność PBS została zawieszona. 2. Na fundusz przechodzi prawo podejmowanie uchwał. 3. Kompetencje rady nadzorczej podmiotu w restrukturyzacji zostają zawieszono z zastrzeżeniem art. 103 ust. 5 i art. 216 ust. 7 ustawy o BFG. 4. Zarząd podmiotu w restrukturyzacji ulega rozwiązaniu, a mandaty jego członków wygasają. 5. Administratorem został Paweł Małolepszy. 6. Udzielone wcześniej prokury i pełnomocnictwa wygasają, z wyjątkiem pełnomocnictw udzielonych przez podmiot w restrukturyzacji w związku z jego uczestnictwem w systemie płatności lub w systemie rozrachunku. 7. Kompetencje pozostałych organów podmiotu w restrukturyzacji zostają zawieszono, z zastrzeżeniem art. 216 ust. 6 ustawy o BFG.
Wysokość ujemnych kapitałów własnych	-182 800 000 zł
Kwestia spełnienia założeń przymusowej restrukturyzacji	<p>Dzięki zastosowaniu przymusowej restrukturyzacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nie została zachwiana stabilność finansowa, • funkcje krytyczne wciąż były pełnione, • środki deponentów były gwarantowane przez BFG do równowartości 100 tys. euro, • ograniczono zaangażowanie funduszy publicznych, gdyż koszty związane z upadłością zostały poniesione w pierwszej kolejności przez właścicieli.

Źródło: opracowanie własne na podstawie (*Przymusowa restrukturyzacja Podkarpackiego Banku Spółdzielczego w Sanoku – informacja rozszerzona, 2020*).

Wcielenie BS do SGB-Bank SA nie wprowadziło szczególnych zmian dla tego podmiotu, ponieważ część wkładów banku spółdzielczego była mała w stosunku do tego, czym dysponowało przedsiębiorstwo przejmujące (BS w Przemkowie posiadała około 111 mln zł aktywów, a SGB-Bank SA ponad 20 mld aktywów). Dzięki przymusowej restrukturyzacji udało się uniknąć finansowania z pieniędzy publicznych, ale również uchroniono klientów przed negatywnymi skutkami związanymi z upadłością banku.

Ostatnim z banków, który został poddany *resolution* w Polsce, był Bank Spółdzielczy w Sanoku. Decyzję o jego przymusowej restrukturyzacji podjęto 15 stycznia 2020 roku, a 17 stycznia 2020 roku jako pierwszy w Polsce został on poddany tej procedurze. Bank był restrukturyzowany za pomocą instytucji pomostowej – Banku BFG SA (obecnie Bank Nowy SA), którego kapitał wynosił 100 milionów złotych. Podobnie jak w poprzednich przypadkach i tu zdecydowano się na przymusową restrukturyzację ze względu na zagrożenie upadłością. Działania zarówno nadzorcze, jak i banku nie dawały przesłanek, by sytuacja poprawiła się w krótkim czasie, a w dodatku w banku były ulokowane wysokie sumy JST, więc jego upadłość doprowadziłaby do zachwiania funkcji krytycznej. Ponadto chciano chronić interes publiczny poprzez zadbanie o stabilność sektora finansowego i ograniczenie zaangażowania funduszy publicznych. Ważne i wyróżniające go na tle innych banków spółdzielczych było również to, że nie należał on do żadnego z działających w Polsce Instytucjonalnych Systemów Ochrony. W ramach *resolution* do Banku Nowego SA przeniesiona została część banku spółdzielczego (wszystkie depozyty klientów indywidualnych oraz małych i średnich firm) (*Przymusowa restrukturyzacja Banku przez BFG (Resolution), 2022*). Członkowie PBS i wierzyciele z tytułu obligacji podporządkowanych ponieśli stratę, ponieważ zostały one umorzone. 27 października 2021 roku BFG sprzedał akcje Banku Nowego BFG SA Wielkopolskiemu Bankowi Spółdzielczemu w Poznaniu, co zakończyło proces restrukturyzacji przymusowej, a sam Bank Nowy utracił status instytucji pomostowej. Najistotniejsze informacje na temat przymusowej restrukturyzacji zebrane zostały w tab. 4 (*Przymusowa restrukturyzacja Podkarpackiego Banku Spółdzielczego w Sanoku – informacja rozszerzona, 2020*).

4. Zakończenie

Po analizie przebiegu procesu przymusowej restrukturyzacji przeprowadzanej na polskich bankach można zauważyć zarówno wiele podobieństw, jak i różnic występujących między analizowanymi jednostkami. Ich cechą wspólną był m.in. powód, przez który zostały one poddane procesowi *resolution*. Zła sytuacja finansowa oraz ryzyko zachwiania stabilności finansowej występowały w każdym z wymienionych przypadków. Jako wspólny mianownik można także wymienić efekty zastosowania instytucji *resolution*, które to pozwoliły na zachowanie stabilności finansowej szczególnie zagrożonej przez możliwość upadku Idea Banku oraz Getin Noble Bank. Banki

te działały na terenie całego kraju oraz były powiązane z innymi bankami, co mogłoby doprowadzić w sytuacji ich upadku do stworzenia zagrożenia również dla podmiotów zdrowych. Ograniczono także zaangażowanie funduszy publicznych, ponieważ koszty związane z upadłością banku były pokrywane w pierwszej kolejności przez właścicieli. Nie skorzystano także z pieniędzy deponentów, jeśli nie przekraczały one równowartości 100 tys. euro, natomiast w przypadku kwoty powyżej sumy gwarantowanej wykorzystanie środków z rachunku było możliwe. Dodatkowo wszystkie czynności, które były dostępne dla deponentów przed przyjęciem banku do restrukturyzacji, można było również wykonywać później, dzięki czemu klienci nie odczuwali skutków *resolution*, a funkcje krytyczne podmiotu zostały zachowane. Co więcej, w każdym z restrukturyzowanych banków zawieszono radę nadzorczą, a mandaty jej członków wygasły.

Różnice można natomiast dostrzec w wielkości ujemnych kapitałów własnych, które to wahają się od niespełna -112 mln zł do -3,6 mld zł. Wielkość ta jest bezpośrednio powiązana z formą banku, ponieważ w procesie *resolution* brały udział zarówno banki komercyjne, jak i spółdzielcze. Z tego też wynika kolejna różnica, jaką jest rodzaj umorzonych papierów wartościowych – w bankach komercyjnych umorzono akcje i obligacje, a w bankach spółdzielczych jedynie obligacje. Ostatnim czynnikiem różnicującym był rodzaj zastosowanego instrumentu, ponieważ w przypadku PBS w Sanoku oraz Getin Noble Bank SA skorzystano z możliwości utworzenia instytucji pomostowej, natomiast do restrukturyzacji BS w Przemkowie oraz Idea Bank SA wykorzystano instrument przejęcia przedsiębiorstwa.

Można zauważyć, że podobieństwa występujące między bankami są powiązane bezpośrednio z instytucją *resolution*. Zakwalifikowanie banku do tego procesu wiąże się ze spełnianiem ściśle określonych wymogów. Cele przymusowej restrukturyzacji także są ustrukturyzowane, a więc ich osiągnięcie wiąże się z występowaniem swego rodzaju podobieństwa między bankami. Najistotniejsze wyżej wymienione różnice występują natomiast ze względu na specyfikę banku oraz rodzaj zastosowanego instrumentu.

Literatura

- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/59/UE z dnia 15 maja 2014 r. (2014).
Informacja o przyczynach i skutkach przymusowej restrukturyzacji wobec Getin Noble Bank S.A. (2022).
Informacja o przyczynach i skutkach wszczęcia przymusowej restrukturyzacji Idea Bank S.A (2020).
BFG. <https://www.bfg.pl/wp-content/uploads/informacja-o-przyczynach-i-skutkach-1.pdf>
Iwańczuk-Kaliska, A. (2016). Zasady przymusowej restrukturyzacji banków a stabilność systemu płatniczego - analiza regulacji krajowych. *Bezpieczny Bank*, 3(64), 9-31.
Przymusowa restrukturyzacja banku przez BFG (Resolution). (b.d.). Pobrano 14 grudnia 2023 z <https://www.bankoweabc.pl/2022/07/31/przymusowa-restrukturyzacja-banku/>
Przymusowa restrukturyzacja Banku Spółdzielczego w Przemkowie – informacja o przyczynach i skutkach (2020). BFG. <https://www.bfg.pl/przymusowa-restrukturyzacja-banku-spoldzielczego-w-przemkowie-informacja-o-przyczynach-i-skutkach/>

- Przymusowa restrukturyzacja Banku Spółdzielczego w Przemkowie – informacja o przyczynach i skutkach* | BFG. (2020). Bankowy Fundusz Gwarancyjny. <https://www.bfg.pl/przymusowa-restrukturyzacja-banku-spoldzielczego-w-przemkowie-informacja-o-przyczynach-i-skutkach/>
- Przymusowa restrukturyzacja Podkarpackiego Banku Spółdzielczego w Sanoku – informacja rozszerzona* (2020). BFG. <https://www.bfg.pl/przymusowa-restrukturyzacja-podkarpackiego-banku-spoldzielczego-w-sanoku-informacja-rozszerzona/>
- Szczepańska, O., Dobrzańska, A. i Zdanowicz, B. (2015). *Resolution czyli nowe podejście do banków zagrożonych upadłością*. Departament Stabilności Finansowej NBP.
- Ustawa z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji (Dz. U. z 2016 r., poz. 996)

Does the Compulsory Restructuring Carried out on Polish Banks Meet its Objectives?

Abstract: The subject of the study is the process of compulsory restructuring, which plays an important role due to the large share of banks in the Polish financial system. Four banks were analysed: Getin Noble Bank S.A., BS in Sanok, BS in Przemków and Idea Bank S.A. The period under study will be 2020-2022, i.e. the years in which the above banks were subject to resolution. The study used data and literature analysis as well as case studies from banks. The results of the studies show that compulsory restructuring meets all its objectives: 1. Financial stability has not been affected by rapid and efficient intervention. 2. The involvement of public funds was kept to a minimum, as the costs associated with the bank's failure were borne primarily by the owners. 3. Critical functions were not discontinued, depositors were still free to use all services. 4. Funds deposited in bank accounts in the amount of up to the equivalent of 100 thousand EUR were subject to the BFG.

Keywords: compulsory restructuring, *resolution*, Bank Guarantee Fund